

Hvad vil det sige at være dansk eller tysk mindretal i grænselandet i dag?

Kristeligt dagblad den 31. juli 2018

Journalist Kerrin Linde

Identiteten i grænselandet er under forandring i disse år, hvor det tyske mindretal i Danmark og det danske mindretal i Tyskland står over for nogle udfordringer, som Kristeligt Dagblad belyser i denne serie

I 2020 markeres 100-året for Genforeningen, hvor Sønderjylland igen blev en del af Danmark. Forberedelserne for fejringen er i fuld gang på begge sider af grænsen, men hvordan ser virkeligheden ud for de mindretal, der dengang blev skabt nord og syd for den nye grænse?

I en artikelserie undersøger Kristeligt Dagblad, hvad det i dag vil sige at have en dansk eller tysk identitet i grænselandet, hvor det ofte fra politisk hold fremhæves, hvordan nationale modsætningsforhold er blevet afløst af gensidig forståelse og samarbejde.

For at forstå, hvorfor der findes to mindretal, er det et godt sted at starte efter det tyske nederlag efter Første Verdenskrig, som man kan læse om her.

Mens der i Sydslesvig er tosprogede byskilte, hører den slags til sjældenhederne nord for grænsen, hvor der faktisk kun er to af den slags skilte, som er en torn i nogles øjne. Men det tyske mindretal ønsker større fokus på den tyske kulturarv i Sønderjylland, som går hundreder af år tilbage, forklarer formanden for Bund Deutscher Nordschleswiger, Hinrich Jürgensen, i denne artikel.

Tidligere blev medlemmerne af det tyske mindretal nedsættende kaldt "hjemmetyskere", i dag vil de helst kaldes sønderjyder.

Kristeligt Dagblad har blandt andet besøgt Deutsche Schule Tingleff for at finde ud af, hvordan man lever en tysk hverdag i den danske by Tinglev.

"Når vi er ude og mødes med andre danske skoler, så får vi altid at vide, hvor ekstremt høflige og velopdragne unger, vi har," fortæller skolelærer Kira Schade. Mød hende her. Mens omkring 15.000 sønderjyder dyrker tysk kultur og en tysk identitet, er det syd for grænsen anslået 50.000 tyskere, der regner sig som del af det danske mindretal. Tallene er baseret på skøn, fordi myndighederne ikke må sætte spørgsmålstejn ved eller kontrollere folks sindelag ifølge København-Bonn-Erklæringerne, som i 1955 sikrede mindretallene mod diskriminering.

Men det danske mindretal oplever i disse år også, at stadig flere tyskere vælger at sende deres børn i danske skoler og børnehaver syd for grænsen. Mens nogle ser udviklingen som et positivt udtryk for dansk tiltrækningskraft, frygter andre, at det nationale snart bliver så udtyndet, at hele idéen med et dansk mindretal er i spil.

At der er langt flere dansksindede syd for grænsen end tysksindede nord for grænsen, kan dog også forklares med årene efter Anden Verdenskrig. Det har Tobias Haimin Wung-Sung, postdoc ved Center for Grænseregionsforskning på Syddansk Universitet, forsket i, og i denne artikel fortæller han, hvorfor han mener, at 1945 er et skæbneår for mindretallene for begge sider af grænsen.

Under Anden Verdenskrig var det tyske mindretal i Sønderjylland stærkt nazificeret, og efter krigen sad cirka 3500 af mindretallets medlemmer interneret i Fårhuslejren. Læs her om, hvorfor det tyske mindretals ageren under Besættelsen langt fra er glemt.

En af dem, der sad i Fårhuslejren, var Marianne Kleys farfar. Hun og hendes mand, Finn Jacobsen, er født efter krigen, henholdsvis i 1959 og 1958, og de fandt sammen til trods for, at deres familier under Anden Verdenskrig havde hjemme i hver deres nationale og politiske lejr.

"Når man forelsker sig, er det jo ikke det, der spiller ind," siger han i denne sønderjyske kærlighedshistorie, hvor flagstangens betydning for identiteten i grænselandet også spiller ind.

Syd for grænsen er Dannebrog også vigtig for de dansksindede sydslesvigere, men som museumsleder Nis Hardt fra Danevirke Museum ved Slesvig siger i denne artikel, så er det vigtigt at huske på, "at vi, der bor her, er borgere i en tysk delstat og et tysk land, og at de fleste af os har både danskere og tyskere i familien og blandt vores venner. At bede os om at vælge imellem den danske og den tyske nationale identitet kan for mange virke helt absurd."

Vi har også talt med en række elever på A.P. Møller Skolen i Slesvig og Deutsche Schule Tingleff i Tinglev om, hvorvidt de føler sig som danske eller tyske. Mød dem her.

Kirkelivet i Sydslesvig er udfordret af alvorlig præstemangel og dalende medlemstal, og et mere sekulariseret Tyskland smitter af på det danske mindretal, fortæller blandt andre sognepræst Preben Kortnum Mogensen her.

Men som provsten Viggo Jacobsen siger i dette store interview, så er Sydslesvig et "utroligt givende sted at være kirke".

Grænselandet og spørgsmålene om mindretallenes identitet før og nu er også en hjertesag for fiskeri- og ligestillingsminister Eva Kjer Hansen, der er født og opvokset i en dansk familie i Sønderjylland, men som fik hademails, da hun giftede sig med en mand fra det tyske mindretal. I dag er de forstummet, og hun oplever, at grænselandets nye generationer er meget mindre optaget af at opdele folk i dem og os.

"Der vil givetvis komme et tidspunkt, hvor mindretallene har udviklet sig derhen, at det nationale netop ikke længere bliver det vigtigste holdepunkt for deres identitet. Det synes jeg som sagt er en positiv udvikling, men det må være mindretallene selv, der tager den diskussion og finder ud af, hvornår det tidspunkt er kommet," siger hun i dette store interview.

Og det giver rigtig god mening fortsat at støtte Sydslesvig, som der hvert år afsat omkring en halv milliard kroner til på den danske finanslov, men der brug for en kædestramning, hvis mindretallet ikke skal udvandes helt, siger kulturminister Mette Bock i det sidste afsnit af artikelseerien.